

Kvíz, sv. Cyprián a výklad modlitby Otče náš

V předchozích Farních listech jsme vám představili životy posledních tří světic, na kterých jména vzpomínáme v První modlitbě eucharistické zvané Římský kanone (o sv. Cecílii jsme psali už dříve). Chtěli bychom odměnit věrné a pozorné čtenáře a ty, kteří si Farní listy ukládají do archivu a nabízíme Vám kvíz ze znalosti života světců, s nimiž jsme se po několik měsíců setkávali. Na první soutěžní otázky se můžete těšit už za měsíc.

S koncem seriálu Svatí Římského kanonu se nám uvolnilo místo na stránce, na které Vám pravidelně nabízíme čtení na pokračování. Další text, který jsme pro Vás připravili, je komentář k modlitbě Otče náš od sv. Cypriána. Než se k samotnému textu dostane, chceme vám dnes přiblížit samotného autora a představujeme text katecheze papeže Benedikta XVI., v níž zaznívá i svědectví osobní zkušenosti papeže s Cypriánovým textem.

Drazí bratři a sestry,

Cyprián se narodil v Kartágu v bohaté pohanské rodině a po bezstarostném mládí se v 35 letech obrátil na křesťanství. On sám vypráví o své duchovní cestě. „Když jsem byl ještě uprostřed temné noci“, píše několik let po svém křtu, „zdálo se mi krajně obtížné a namáhavé vykonat to, co mi nabízelo Boží milosrdenství... Byl jsem spoután mnoha chybami svého minulého života; nevěřil jsem, že bych z nich mohl být vysvobozen a stále jsem následoval neřesti a upřednostňoval své špatné tužby... Potom však s pomocí vody znovuzrození byla smyta bída mého předešlého života; v mém srdci se rozlilo svrchované světlo; druhé zrození ve mně obnovilo zcela novou existenci. Podivuhodně jsem tedy začal rozptylovat každou pochybnost... Pochopil jsem jasně, že bylo zcela pozemské to, co ve mně žilo dříve, když jsem otročil tělesným neřestem, ale bylo naopak božské a nebeské to, co ve mně Duch svatý nyní zrodil“ (*List Donatovi*, 3-4).

Hned po konverzi je Cyprián – nikoli bez závisi a odporu – vybrán ke kněžské službě a biskupské hodnosti. Během krátké doby jeho episkopátu čelí prvním dvěma perzekucím, které vyvolal císařský edikt Decia (r.250) a Valeriána (r.257-258). Po obzvláště krutém Deciově pronásledování musel biskup vyvinout značné úsilí, aby v křesťanském společenství znovu zavedl disciplínu. Mnozí věřící totiž podlehlí anebo přinejmenším nezaujali ten správný postoj ve chvíli zkoušky. Byli to takzvaní *lapsi* – tzn. „odpadlíci“ – kteří vroucně toužili po návratu do společenství. Debata o jejich znovu přijetí vedla až k rozdělení křesťanů v Kartágu na tzv. laxisty a rigoristy. K těmto potížím se přidala těžká morová nákaza, která otřásla Afrikou a dala vznik úzkostným teologickým otázkám jak uvnitř společenství, tak ve vztahu k pohanům. Nakonec je třeba zmínit spor mezi Cypriánem a římským biskupem Štěpánem I. ohledně platnosti křtu, který pohanům udělovali křesťanští heretikové.

Za těchto skutečně obtížných podmínek Cyprián prokázal vytříbené vůdcovské dary: byl přísný, ale nikoli neoblomný vůči *odpadlíkům*, když jim dal možnost odpuštění po příkladném pokání; před Římem pevně bránil zdravé

tradice africké Církve; byl velice lidský a proniknutý autentickým evangelním duchem, když vybízel křesťany k bratrské pomoci pohanům během morové nákazy. Dovedl udržet správnou míru, když připomínal věřícím, kteří se příliš báli ztráty života a pozemských statků, že jejich pravý život a pravá dobra nejsou z tohoto světa; byl neústupný v boji proti pokleslým mravům a hříchům, které devastují morální život, zejména lakomství. „Tak prožíval svoje dny“, vypráví dále jáhen Pontius, „když na příkaz konzula nečekaně vstoupil do jeho domu vojenský velitel“ (*Vita*, 15,1). Toho dne byl svatý biskup uvězněn, a po krátkém výslechu odvážně podstoupil mučednictví uprostřed svého lidu. (...)

Na závěr nelze opominout Cypriánovo učení o modlitbě. Mám rád zejména jeho knihu o „Modlitbě Páně“, která mi velice pomohla lépe pochopit a lépe recitovat „Otče náš“: Cyprián učí, že právě modlitba „Otče náš“ dává křesťanovi ten pravý způsob modlitby; a zdůrazňuje, že tato modlitba je v množném čísle, „aby se ten, kdo se modlí, nemodlil jenom za sebe. Naše modlitba – píše – je veřejná a společná a když se modlíme, nemodlíme se jen za jednoho, ale za celý lid, protože s celým lidem jedno jsme.“ (*Modlitba Páně*, 8). Ukazuje se tak, že osobní a liturgická modlitba jsou mezi sebou mohutně spjaty. Jejich jednota se odvozuje ze skutečnosti, že obě odpovídají na totéž Slovo Boží. Křesťan neříká „Otče můj“, ale „Otče náš“, a to i ve skrytu svého přibytku, protože ví, že je všude, za všech okolností členem téhož jediného Těla.

„Modleme se tedy, nejmilovanější bratři“, píše biskup Kartága, „jak nás Bůh, Učitel, naučil. Je to důvěrná a intimní modlitba modlit se k Bohu tím, co je jeho, a nechat dojít k jeho sluchu modlitbu Kristovu. Otec poznává slova svého Syna, když je říkáme v modlitbě: ten, který vnitřně přebývá v duši je přítomen také hlasem... A kromě toho: kdo se modlí, má příležitost mluvit a modlit se ukázněně, zachovat pokoj a zdrženlivost. Mysleme na to, že stojíme před zraky Boha. Je třeba, abychom v božských očích dostáli hodnosti jak tělesným postojem, tak tónem hlasu... A když se shromažďujeme společně s bratry a slavíme božskou oběť s knězem Božím, musíme si připomenout uctívou bázeň a kázeň, a nedávat průchod tam či onde nedbalému hlasu, ani neodříkávat hlučně a mnohomluvně prosbu, která má být poručena Bohu s mírností, protože Bůh naslouchá nikoli hlasu, ale srdci (*non vocis sed cordis auditor est*)“ (*ibis*.3-4). Tato slova zůstávají v platnosti i dnes a pomáhají nám dobře slavit posvátnou liturgii.

Cyprián tak stojí u počátků oné plodné teologicko-duchovní tradice, která spatřuje privilegované místo modlitby právě v srdci. Podle Bible i Otců je srdce vskutku nitrem člověka, místem přebývání Boha. V něm dochází k onomu setkání, při kterém Bůh mluví k člověku a člověk naslouchá Bohu; člověk mluví k Bohu, a Bůh naslouchá člověku: to všechno skrze jediné božské Slovo. Přesně v tomto smyslu – s odvoláním na Cypriána – dosvědčuje Smaragdus, opat od Sv. Michala v Mose počátkem 9.století, že modlitba „je dílem srdce, nikoli rtů, protože Bůh hledí nikoli na slova, ale na srdce toho, kdo se modlí“ (*Mnišský diadém*, 1).